

L 8,40-56 (Vzkříšení dcery Jairovy)

Autor přípravy

[Anne-Laure Zwilling](#)

1. První reakce

Skoro fyzicky cítíme z příběhu zneklidňující, tíživou přítomnost zástupu. Ježíš je tentokrát v davu, nestojí mimo něj.

Příběh je nadepsán vzkříšení Jairovy dcery, ale ve skutečnosti jsou to příběhy dva.

Velmi důležité místo (na Nový zákon až nezvyklé) zaujímají v příbězích obě ženy: malá dívka i starší žena.

O životě a o smrti se tu mluví takříkajíc bez servítků.

Dotek nemocné ženy může asociovat kontaminaci, přenos nemoci.

Kdo chce, najde si zde magii anebo nadpřirozené úkazy: "vyšla ze mne síla", říká Ježíš; uzdravuje se tu fyzickým kontaktem, dotekem.

2. Text

2.1. Poznámky k některým výrazům

V českém ekumenickém překladu je dvakrát Ježíš označen titulem Mistr (8,45 a 49). Jde o překlad dvou řeckých slov: ἐπιστάτης (mistr, představený) a διδάσκαλος (učitel; ten, kdo zná). Obě setkání charakterizují Ježíše odlišně; důraz je nicméně spíše na vědění (umění, moci).

Dvakrát (v. 44 a 55) čteme slovo ταχέως (rychle): Zvýrazňuje v obou případech čtenářův dojem rychlosti a zázračnosti uzdravení.

8,41: ἀρχαῖος (představený synagogy - toto označení není zcela běžné; jde o člověka důležitého a známého díky funkci).

8,43: některé rukopisy doplňují a vynaložila na lékaře celé své živobytí - jiné tuto větu neuvádějí, ač nejde proti smyslu vyprávění.

8,48: Οὐαί (Ježíš oslovuje ženu dcero (shodně s paralelními texty). Neříká má dcero; podobně ve v. 54 dcerko, nikoli má dcerko.

8,50: σωθήναι (zachráněna); tomuto termínu předchází v textu sloveso věřit, jež je v rukopisech v participiu nebo v imperativu. Lze interpretovat dvojím způsobem: v případě participia tak, že být zachráněn je důsledek věření, v případě imperativu, že věřit je podmínka záchrany.

8,54: sloveso ἔχει, staň, se jinde v Novém zákoně užívá ve smyslu vzkřísit. To ještě zvýrazní čtenářovu nejistotu: Byla Jairova dcera mrtvá, nebo ne?

8,55: ἀνέστη - i tento termín se užívá pro vzkříšení.

2.2. Kontext

Oddíl tvoří dvě propojené části, z nichž jedna vypráví o uzdravení a druhá o uzdravení-vzkříšení. Takové spojení dvou příběhů není v Novém zákoně zrovna obvyklé.

Těmto příběhům předchází vyprávění o utišení bouře (8,22-25) a uzdravení posedlého v Gerasé (8,26-39). Lze to chápat jako tři příběhy řazené dle důležitosti:

7

od exorcismu přes uzdravení až ke vzkříšení. Mezi uzdravením a vzkříšením je velmi úzký vztah. Naznačuje to jednak stavba (dvoj)příběhu, jednak uvedená širší souvislost. Otázka nemoci, které se text dotýká, se tak dostává do trochu jiného světla. Navíc je tento text zařazen v evangeliu bezprostředně před vyslání Dvanácti (9,1-6). Ježíš v něm dá učedníkům moc vyhánět démony a léčit nemoci. Celá tato část Lukášova evangelia se tedy týká otázky moci nad nemocemi, smrtí a démony. V textu se však najde i otázka poznání (sr. tituly, kterými Ježíše oslovují, viz výše) a uprostřed příběhu stojí věta poznal jsem, že ze mne vyšla síla (8,46). Je tu poznání skutečně centrálním prvkem, když se objevilo uprostřed textu? I zde vytváří text spolu s kontextem zvláštní souvislost: léčení bláznovství, nemoci a smrti s dvojí otázkou po moci a po poznání.

2.3. Komentář

v.40: Od prvního okamžiku sledujeme dva protagonisty příběhu: Ježíše a zástup. Zástup, mnohočetný a anonymní, jako by byl bytostí, jejímž charakteristickým rysem je očekávání. Všichni na Ježíše čekají, aniž bychom ovšem věděli, co přesně od něj kdo z nich očekává. Očekávání zástupu je do jisté míry prázdné.

v.41: Ze zástupu vystupuje muž. Narozdíl od davu má jméno: Jairo. Má i titul: představený synagogy. Muž známý a důležitý. Jeho očekávání je vysloveno: ať k němu Ježíš přijde.

v.42a: Jairovo očekávání je upřesněno: jeho dcera umírá. Její jméno se nedozvíme, víme jen, že je (v epoše četných rodin) Jairovo jediné dítě. Text neuvádí obsah Jairovy prosby přesněji. Jen že zve Ježíše k sobě a že je jeho dcera nemocná. Je na čtenáři, aby si tyto dva články propojil a Jairovu prosbu domyslel: věřil, doufal nebo věděl, že jeho dceru Ježíš uzdraví? Čtenář zná pouze Jairovo očekávání. Je tu nicméně rozdíl oproti očekávání zástupu: v Jairově případě čtenář cosi ví a může nad textem dedukovat. Vráť-li se ke svým vlastním očekáváním, stává se součástí

zástupu?

v.42b: Pozornost, jež se soustředila na Jairovo setkání s Ježíšem, se znovu vrací k zástupu.

Ted' už však zástup necharakterizuje očekávání, nýbrž hrozba: velmi

Ježíše ze všech stran tísni. Kdo někdy zažil třeba jízdu dopravním prostředkem ve špičce, umí si to představit.

Zatímco zástup je anonymní, Ježíš je jmenován. Zatímco zástup se tlačí ze všech stran (kam vlastně?), Ježíš jde ke konkrétnímu cíli.

v.43: Zde příběh náhle odbočí. Pozornost se znovu obrací od davu k jednotlivci, ovšem k někomu, o kom dosud nebyla řeč. Toto odbočení je překvapivé hned dvakrát:

Jednak je nečekané, jednak nevysvětlitelné. Text v nás vyvolal dojem, že Jairova prosba byla velmi naléhavá. Ježíš se jde na těžce nemocnou dívku podívat. Ted' se

však zastaví, stejně jako se zastaví dynamika příběhu. Doba, kterou Ježíš věnuje nemocné ženě, je nesnesitelně dlouhá, protože může smrtelně ohrozit Jairovu dcerku.

Kdo vlastně Ježíše zastavil? O oné ženě se dozvíme v pár slovech poměrně dost. Nic kladného ovšem. Ranní židovská modlitba děkuje Bohu, že mne

nestvořil ani jako ateistu, ani jako ženu: žena byla v židovském prostředí podřízena muži.

Krvácení ji navíc dle předpisů činilo nečistou. Tato žena je nečistá trvale.

Trvale nečistá znamená trvale vyloučená ze společenství, a vlastně se vůbec neměla objevit ani v tomto zástupu (sr. Lv 15,18-30).

Jedna podrobnost váže tuto epizodu k veršům 40-42: Tato žena trpí krvácením už dvanáct let, a dcera Jairova je dvanáctiletá. Četní komentátoři upozorňují, že

12 let byl v Izraeli věk, který dívku opravňoval ke svatbě, tedy věk spojený s pubertou a se schopností přivést na svět dítě. Ženina nemoc se týká téže schopnosti, u

obou jde tedy o plodnost a o schopnost dát život. Jenže žena je nemocná od chvíle, co Jairova dcera přišla na svět. Dívka nejspíš zemře, než bude moci přivést na svět dítě, a žena asi také.

Několika náznaky při popisu ženiny nemoci spojil Lukáš oba příběhy i život obou žen: podařilo se mu postavit celé vyprávění ve znamení narození a smrti, plodnosti a nemoci.

Ženina nemoc není lehká. Vynaložila na lékaře celé živobytí, ale nemohli jí pomoci. Ztratila vše, krev i peníze. Snadno si představíme, že je odhodlána ke všemu, že vyhledá kohokoli. Jenže to jsou jen domněnky; víme totiž, dík Lukášovi, co ta žena udělala, ne co si myslela.

v.44: Její čin osvětlí malá podrobnost: Přišla zezadu. Nechce být viděna, nechce navázat vztah, chce jednat potají.

Žena se Ježíše dotkne a je ihned uzdravena: tato rychlá účinnost je charakteristická pro zázrak. Zde má zázrak ještě stránku "fetišistickou": je původcem zázraku Ježíš, anebo jeho šat? Někteří komentátoři míní, že zmínka o třásnách naráží na třásně rituálního oděvu, který nosí židé; to by ovšem naši otázku leda vyostřilo, tím spíš, že účinek byl okamžitý. Zmínka o doteku však evokuje rovněž kontaminaci, jež tu ovšem působí naruby: nečistá žena se dotkne Ježíše, avšak nenakazí ho (nezpůsobí nečistým), naopak sama je uzdravena. Všechny tyto znaky (zmínky o Ježíšově šatu, okamžitý účinek uzdravení, úbytek síly, Ježíšův titul v příběhu) jako by přispívaly k obrazu Ježíše-divotvorce, magického léčitele specializovaného na léčbu fyzickým kontaktem.

Nadto se zázrak děje ihned - zatímco předtím strávila marných dvanáct let konzultacemi u odborníků. Vše se rázem mění.

Příběh by tu mohl končit. Žena byla nemocná, dotkla se Ježíše a je zdráva. Pročpak Lukáš tímto happy endem nekončí?

Jednu z odpovědí na tuto otázku najdeme už v textu: div se stal bez Ježíšovy vůle, vlastně mu byl vnucen.

v.45: Příběh pokračuje Ježíšovou otázkou, která však ještě více zpomalí děj a oddálí Ježíšovu návštěvu u Jairovy dcery. Na setkání s nemocnou ženou se tak klade tím větší důraz.

Ježíš něco očekává, čtenář tedy také. Odpověď na Ježíšovu otázku však už zná. V tuto chvíli toho ví čtenář víc, než Ježíš sám: ví, kdo se Ježíše dotkl. Verše 45 a 46 stavějí čtenáře do zvláštní situace: Ví víc, než mohou sami protagonisté evangelijního příběhu. Scéně to dodává trochu divadelní nádech, ale hlavně to čtenáře sbližuje s nemocnou ženou: oba vědí, kdo se to Ježíše dotkl, zatímco Ježíš musí počkat na odpověď.

Pro ty, kdo jsou kolem Ježíše, je jeho otázka nemístná. Petr to ostatně poví. Úplně ho slyšíme, jak to Ježíšovi vysvětluje (pro jednou si vyměnili role) Jeho slova (všichni se dotkli, neboli nikdo) připomenou ještě jednou onen zástup, který tvoří současně všichni a nikdo.

v.46: Naopak to, co neví Petr a všichni ostatní, ještě podtrhne, co Ježíš a žena vědí. Nejprve Ježíš zmíní, jak zvláštní dotyk má na mysli: vždyť z něj vyšla síla. (Je rozdíl mezi ztrátou krve a tedy i sil té ženy a ztrátou síly u Ježíše.) Vůbec nejde o obvyklou tlačenicí, ale o něco jiného.

Ježíš ukaže, že uzdravující dotek se neobejde bez vztahu; od příběhu superléčitele se

najednou dostáváme k setkání s Kristem. Jestliže se příběh nezastavil ve verši 45, bylo to proto, že vztah k Ježíši nestojí na účinnosti; žena nemůže být uzdravena a zůstat v anonymitě, musí se s Ježíšem setkat. Dvakrát (v. 45 a 46) zazní

Ježíšova otázka. Dvakrát Ježíš ukazuje, že už odpověď vlastně zná: neprahne po ní, ale chce, aby mu ji řekli. Dvakrát se ptá po vztahu.

v.47: Žena to pochopila. Nikdo ji neobvinil, nikdo ji nepoznal. A přece o ní text řekne jakmile viděla, že se to neutajilo...(Žilka). Text ujišťuje o existenci zvláštního vztahu, o němž nikdo neví, a přece jej ti, koho se týká, poznají. Žena ví, ihned a neomylně, že se ptá Ježíš na ni.

Ted' tedy očekává Ježíš. Žena už byla uzdravena a nemá, co by víc žádala. Zato Ježíš chce navázat vztah.

Žena na Ježíšovu otázku odpoví, ač to bylo nesnadné. Co bylo dosud v tajnosti, poví přede všemi a říká to chvějíc se: Bude riskovat, že ji dav zatratí, protože nezůstala stranou, jak se na nečistou slušelo. Bude riskovat napomenutí či trest možná i od Ježíše. Vždyť kdo se dotkne nečistého, sám se stal nečistým, praví Leviticus. Dle židovského zákona ta žena učinila nečistými všechny, koho se v tlačenici dotkla. Dokonce i Ježíše, a vědomě. Ale přede všemi ted' ty dvě tajné věci vypověděla: o své nemoci i o tom, co učinila.

v.48: I zde nachystal text překvapení. Žena se bála trestu, a dostala slovo milosti. Slovo překvapivé dvakrát: protože přišlo nečekaně, ale také protože zmiňuje nový prvek, víru. Tvá víra tě zachránila, řekl jí Ježíš, a přitom až dosud o víře nebyla vůbec řeč, spíš jsme měli pocit, že ta žena zkoušela doktora Ježíše, jako předtím vyzkoušela všechny doktory a všechny léky. Ovšem Ježíš její čin interpretuje jako akt víry. Způsob, jímž se na Ježíše obrátila, a snad už i způsob, jímž s ním navázala kontakt, dosvědčily její jistotu, že v něm našla víc než kouzelníka.

Potřetí se v Lk setkáme s činem beze slov, který je vnímán jako akt víry: když Ježíš přijal přítele ochrnutého (5,20) a když přijal čin ženy hříšnice (7,36-50).

9

Vidíme i trojici zázrak - konverze - uzdravení, o níž už byla výše řeč. V předchozím případě i zde řekne Ježíš ženám stejnou větu: Tvá víra tě zachránila, jdi v pokoji.

Stejné odpuštění vidíme a stejnou vstřícnost k oběma nečistým a obráceným ženám.

Toto Ježíšovo slovo bylo nepochybně ještě překvapivější pro ty, kdo dobře znali Starý zákon a židovské předpisy. Podle logiky SZ platí, že dotkne-li se nečistá

žena Ježíše, je nečistý rovněž on. Jenže v našem textu je tomu úplně jinak. O možné

nečistotě není v Ježíšově případě nejmenší zmínky, zato o jejím uzdravení a očištění ano. Kontaminace naruby - to je vlastně třetí překvapivý aspekt Ježíšovy odpovědi. Příběh tu náhle končí: očekávaným happy endem. Skončil poté, co žena mluvila s Ježíšem, on jí odpověděl a propustil ji "v pokoji". Nebyl by ten příběh úplný, kdyby činu chyběl vztah, zázraku slovo a strachu odpověď milosti.

V. 48 shrnul obsah celého příběhu. V jediné větě je zázrak skutečně i řečen. Na konci je oproti začátku všechno obráceně: nemocná žena je uzdravena; byla nečistá, a je zachráněna; nikdo ji neznal, a teď je známa; neznala Ježíše, a zná ho; chtěla zachovat tajemství, a všechno vypověděla; a konečně, nikdo nic nevěděl, a teď už vědí.

Vyprávění se uzavře ve chvíli, kdy všichni, Ježíš, dav i čtenář vědí totéž, co žena sama. Je tu již obsažen rozměr svědectví, událost vyprávěná Ježíšovi a zároveň i čtenářům. Čtenář se ocitá současně v příběhu jakožto jeden z ženiných posluchačů, i mimo příběh jakožto čtenář. Dynamika svědectví tu už začíná.

v.49: Příběh ženy tu končí, avšak vyprávění jde dál. Ježíš ji oslovil dcero a čtenářům to snad má připomenout jinou dceru, na kterou během vloženého příběhu možná pozapomněli. Tento verš nás vrací k předchozímu dějství, v němž Ježíš vyšel k Jairově dceři. Do toho přijde dramatický zvrat: Dívka zemřela. Takto podán, připomene text jednu z dramatických dimenzí lásky k bližním: zabývat se jedněmi znamená kolikrát odsoudit druhé.

Vypadá to, že je dcera ztracena. Dokonce se dovídáme, že nestojí za to Ježíše obtěžovat, vždyť už zemřela. Ježíš je tu představen jako někdo, kdo je užitečný toliko před smrtí.

v.50: I zde by vyprávění mohlo končit. Dítě onemocnělo, otec vyhledal někoho, kdo přemáhá nemoci, jenže dítě zemřelo dřív, než přišel. Sice nešťastný, ale přece jen konec.

A přece, už zase, text pokračuje, a znovu Ježíšovým slovem. Zní trochu záhadně, ovšem zkušený čtenář už ví, že Ježíš dokáže věci skutku netušené.

Ježíšovo slovo žádá víru. V předchozím příběhu se stal zázrak a uzdravenou ženu přivedl k vyznání víry. Zde se bude otec angažovat za dceru.

Lze se tázat po smyslu té věty: "věř, aby byla zachráněna", anebo "věř, neboť bude zachráněna"? Odpověď hledejme v souvislosti s v. 48., víra tvá tě zachránila. Pravděpodobně nejde o příčinný vztah mezi dvěma větami, nýbrž o něco jiného: najít se (nebo nenajít) v oné větě jakožto celku, změnit perspektivu.

v.51: Přišel k domu a nedovolil nikomu vejít, jen rodičům a pár učedníkům. O matce dosud

nebyla řeč, zatím jen o otci. Zvláštní vyprávění, vždycky se v něm vytratí nějaká žena a místo ní se objeví jiná...

Vše se odehrává v soukromí, na rozdíl od předchozí scény, již přihlížel veliký zástup. Až se zdá, jako by ty dva příběhy chtěly pojmout všechny myslitelné možnosti a zároveň nás přibrzdit, jakmile zkusíme něco předjímat.

v.52-53: Přítomnost plačících a nařikajících náleží k projevům zármutku. Jsou přesvědčeni, že dívka zemřela, a posmívají se Ježíšovi, když tvrdí opak. Text si na jejich jistotě dá záležet: Věděli, že zemřela.

Čtenáře to mate. Kdo má pravdu? Kdo vlastně ví, zda dítě zemřelo, nebo ne? V 50. verši mluvil Ježíš s Jairem o víře a o záchraně a mluvil tak o uzdravení, nikoli o vzkříšení. Stejně řekne i teď (v.52): Nezemřela, ale spí.

Text se zdá být nelogický. Není-li dcera mrtvá, jak Ježíš říká, pak jde jen o uzdravení. A přece mluví závěr příběhu jinak, sr. v.55: Tu se jí život (dosl. duch,

10

dech) vrátil. A je-li tedy teď mrtvá, proč Ježíš říká, že není? Je živá, je mrtvá - snad je tento šokující způsob vyjádření výrazem propojení realismu a víry. Zvláštní logika textu má však ještě jiný význam: Je-li dívka mrtvá, Ježíš právem říká, že není, protože se jí vrátí život. A není-li mrtvá, tedy všichni plačící nařikají zbytečně a Ježíš jim právem říká, aby neplakali. Vnucuje se závěr: Jediný Ježíš tu bude mít pravdu, jen on ví. Jedině on může mluvit pravdivě o životě a o smrti. O plačících text řekl, že "věděli"; a přitom Ježíš jediný skutečně ví.

v.54-55: Ježíš dívku zvedá a nařizuje, aby jí dali najíst. Vrátila se "ihned" do světa živých. Na konci se dítěti vrátil dech (duch); na samém začátku velmi tísnil Ježíše dav, div ho neudusil. Příběh se uzavírá.

A jak je tomu v novozákonních příbězích často, všechno je teď jinak. Začalo to venku a všichni Ježíše očekávali. Teď jsou uvnitř. Stal se dvojí div a ti, kdo byli u toho, už vědí. Ti, kdo o něco žádali, žena a Jairo, dostali uzdravení. Ale co víc: setkali se s Ježíšem a získali spásu. Oba dostali, o č žádali, a ještě mnohem víc.

v.56: Tady nebude řeč o svědectví. Zázrak se stal v soukromí, mezi nejbližšími. A nemají o něm nikomu říkat.

Žádost o mlčení má dvojí funkci: Předně zvýrazňuje, že se vše stalo zadarmo. Nic Ježíš nežádá na oplátku: ani peníze, ani publicitu, ani autorská práva. Ale současně jeho žádost, aby mlčeli, v sobě skrývá protimluv: vždyť všechny texty, které tuto zmínku obsahují, jsou napsány a tedy zveřejněny. Žádají mlčenlivost, a už jejich četba je určité svědectví. Tahle žádost o mlčení zkrátka ukazuje naopak k důležitosti

vyhlašování; čtenář je doveden až k centru tajemství, ale jeho otevření je obsaženo už v samotném příběhu.

3. Teologická témata

a/ Zázrak uzdravení

Text mluví o uzdravení jako o magickém aktu. Ježíše představuje jako schopného léčitele, ne však jako léčitele jakéhokoli. K uzdravení připojuje Ježíš setkání a spásu.

Nepracuje s davem, nýbrž individualizuje přijetí spásy.

Důležitost tak nezískalo samo uzdravení, ale hlavně vztah a slovo. V jistém smyslu pojednává text o poutu mezi "tělem a duší".

b/ Žádat anebo provokovat?

Text se dotkne i otázky proseb k Bohu. Otec v příběhu prosil, téměř vyžadoval uzdravení své dcery. Žena uzdravení skoro ukradla. Zástup, jenž Ježíše ze všech stran tísní, představuje lidi, kteří chtějí všichni něco od Ježíše získat, něco si na něm vynutit. Což odkazuje k našim vlastním prosbám: Co od Boha čekáme? Jak o to žádáme? Můžeme a smíme vyžadovat či přímo provokovat Boží milost?

c/ Vlastnit Boha

A konečně: Jedno teologické téma poskytuje samotná forma, kterou je text zpracován. Oba příběhy, s rozmyslem propojené, ukazují nejen to, že Ježíšovo uzdravování může mít více podob. Ještě jeden důležitý postřeh plyne ze spojení obou příběhů: že žádný biblický text neobsahuje celou biblickou zvěst, žádný příběh není nikdy sám o sobě kompletní. Nikdy nechápeme Boha v plnosti. Dvojí pohled na Ježíšova setkání zdůrazňuje, že každé Boží setkání je jiné.

4. Dnešní pohled na tento text

a/ Málokdy se bere za základ kázání celý tento oddíl. Často se káže o uzdravení Jairovy dcery, zřídka o uzdravení krvácející ženy. Tento námět se nesnadno zpracovává a má souvislosti v oblasti vžitých tabu.

Mluví-li se o krvi, vybaví se mnohé: nemoci, zranění a v uvedené souvislosti snad i problém nákazy AIDS. Kázat na tento text tedy znamená být si vědom, co

11

všechno může asi současníkům vytanout na mysl, jaké asociace asi přinese jejich osobní zkušenost a jaké současná společnost a její problémy. A je třeba vzít v potaz určitý posun: V Bibli je krev tím, co dává sílu, život (v tomto smyslu je vnímána kladně). Dnes se nám vybaví spíš ohrožení, zranění, nehody a smrt.

b/ Popis nemoci, již nelze uzdravit, nutně zavede myšlenky k jiným nevyléčitelným

nemocem. Určitě bude mezi posluchači někdo, kdo takovou nemoc sám má (nebo někdo z jeho okolí). Text mluví rovněž o nemoci a smrti dítěte. Tento námět neumí být neutrální a může bolet dvojnásob. Mějte při kázání na mysli, že jako učiní osobní implikace posluchače pozornějšími, může je také učinit zranitelnějšími.

c/ Ještě jeden motiv patrně posluchače zaujme, zejména ve velkých městech: obrázek davu, anonymity, samoty - dav jsou všichni a zároveň nikdo, dav žije módou a tím, co se říká a dělá...

5. Podněty pro kázání

a/ Postup podle textu

Dalo by se postupovat podle řady otázek, které v textu najdeme. Kdo co očekává a kdo co obdrží?

Dá se postupně podtrhnout nejprve očekávání, o němž je v příběhu řeč, pak vyjádřenou prosbu a nakonec setkání. Pokaždé se lze zastavit u pouta mezi očekáváním, prosbou a setkáním v textu a mezi očekáváním, prosbou a setkáním nás samých.

Lze se dotknout všech tří oblastí, což by vydalo buď na celé kázání (asi trochu hutné a dlouhé) nebo na sérii drobnějších studií téhož textu. Lze si i vybrat jen jednu a pokusit se vystihnout její dynamičnost.

* Žít očekáváním

První, co při četbě tohoto textu zaujme, je paralela mezi postavami obou žen. Nejsou si podobné skoro v ničem: Jedna je ještě dítě, druhá je dospělá. Jedna je v akutním nebezpečí, druhá čeká už dvanáct let. Jedna se rozhodla jednat, druhá nemůže. Jedna jedná potají, o druhé mluví její otec přede všemi. Jedna má všechna práva, druhá se do příběhu vplíží tajně.

Dvě postavy, a obě přišly, aby viděly Ježíše. Paralela s dnešní církví je zřejmá: i tu tvoří lidé velmi rozdílní, přišli z různých míst a různých důvodů. Nikdo bezesbytku nezná motivy, které přivedly člověka, jenž sedí vedle něj v lavici - ale není zbytečné znát své vlastní a jejich pevnost.

Proč jsme v církvi? Co tu očekáváme? Co nám chybí? Kdybychom se ocitli v tomto textu, kdo bychom byli? Zástup, žena, dívka, Jairo? Nebo trochu z každého? Každý od setkání s Bohem něco čeká, každý něco čeká od nedělních bohoslužeb. Všichni něco čekáme, všichni máme, o čem bychom prosili. Co čekáme dneska?

* Vyjádřit prosbu

Nemocná žena chce být uzdravena, otec chce totéž pro svou dceru: dva nemocní touží po

zdraví. Toto očekávání není pasivní, není to náhoda, že potkali Ježíše.

V Lukášově podání je tato prosba je vyjádřena silně, energicky. Muž padl k Ježíšovým nohám a prosil. Pokud jde o ženu, skoro máme pocit, jako by si uzdravení vynutila (v.44), přinutila Ježíše, aby ji uzdravil.

A pokud jde o nás? Můžeme si na Boha sáhnout? Fyzický kontakt není možný. Znamená to, že sešel z očí, sešel z mysli? Že se musíme vzdát naděje, která jej umí očekávat?

Prosby těch, kdo se s Ježíšem setkali a něco od něj čekali, jsou v textu vylíčeny poměrně podrobně. Žena přišla k Ježíšovi, dotkla se ho, pak se představila. V druhém příběhu je tomu podobně: muž je v úvodu představen, přichází k Ježíšovi a mluví s ním. V obou případech napočítáme tři prvky: (a) říci, kdo jsme, (b) jít k druhému a slovem či dotykem iniciovat vztah, (c) vyslovit, co chceme. V obou případech přitom nese prosbu vůle navázat vztah: je to prosba dynamická.

Tři zmíněné tři etapy platí i pro nás. Nedaří-li se navázat vztah, nebývá to proto, že jeden z těchto prvků chybí?

12

Někdy se zdá, že biblické texty hovoří o světě, který nemůžeme znát, nemůžeme se s Ježíšem setkat, dotknout se ho, vidět ho a mluvit s ním. V tomto lukášovském příběhu však vidíme, že "stavba" setkání s Ježíšem je táž u Jaira i u nemocné ženy, že jejich prosby jsou vysloveny v téže dynamice a že totéž může platit i pro nás. A to i přesto, že se změnily okolnosti: vytváření vztahu a vyslovení prosby se tím nemění.

Tento text plasticky ztvárňuje důležitý prvek vztahu k Bohu: přiblížení, jež vede k prosbě. Aby se dal navázat vztah k Bohu a o něco prosit, je třeba, aby se cosi dělo: Je třeba se představit, je třeba se přiblížit, je třeba navazovat kontakt, je třeba říci, co chceme.

V biblickém textu je to, jak vidno, pohyb individuální a spontánní. Tato možnost pro nás stále platí jako nabídka.

* Setkání

V textu se vypráví o dvou velmi rozdílných očekáváních, jež vyústí do setkání s Ježíšem. Obě ženy mají máloco společného, k Ježíšovi přistupují způsobem velmi odlišným, ale obě se s ním setkávají.

I závěr obou příběhů se liší: jedna je uzdravena, druhá nadto ještě "zachráněna"; u jedné se vše odehrálo venku a veřejně, u druhé v domě a v soukromí.

Jedna svědčí, druhá mlčí.

Oba příběhy jsou těsně vedle sebe - vždyť přece setkání s Ježíšem je nabídnuto skutečně všem očekáváním a všem přístupům. Toto setkání neřídíme, avšak může být na konci každé cesty. Ježíš je i tam, kde ho nečekají, setkává se tam, kde by to nikdo nepředpokládal, a hlavně: cest k němu je tolik jako těch, kdo se po nich vydávají.

Bohoslužby, liturgie, to je způsob, jak znovu mluvit o setkání s Bohem. Představujeme se tu, když vyznáváme viny. Oslovujeme Boha ve vzývání a zpěvu.

Mluvíme k němu v modlitbě. Kdykoli si to přejeme, máme dvojí možnost prožívat setkání s Ježíšem: slyšet o něm, když posloucháme biblický text, a učinit je přítomným, když se účastníme bohoslužeb.

b/ Postup podle postav

Tato volba se vzdá dvoj příběhu a soustředí se na ženu nemocnou krvácením (8,43-47).

Jedna věc tu totiž bije do očí: ta žena chtěla být uzdravena, a Ježíš jí říká tvá víra tě zachránila. Kde se v příběhu vzala její víra? Vypadalo to přece, aspoň zpočátku, že Ježíše vyhledala z týchž pohnutek jako kohokoli jiného. Proč tedy mluvit o víře?

Lukáš tuto postavu líčí, zdá se, jako ženu hodně statečnou. Když padla k Ježíšovým nohám, dokázala - nečistá - nedbat tabu a riskovat i oním dotykem.

Toužíc po uzdravení podnikala navzdory všem nezdarům nové a nové pokusy, jak pokořit nemoc, proti níž už udělala snad vše; vzpírá se podrobit tomu, co vypadá jako nevyhnutelné. A když odpovídá na Ježíšovu otázku "kdo se mne dotkl?", přizná se, i když tím riskuje. "Vypověděla, proč se ho dotkla", ač to dosud držela v tajnosti.

Můžeme se pokusit - ovšem bez přehnaného psychologizování a zevšeobecnování - pokračovat v portrétu této ženy a vyjít přitom z údajů, jež text poskytuje.

Všechno, co dělá, plyne z několika motivů, které si lze představit. Můžeme si představit ženu, které to myslí: ví, že je nemocná a že se to nevyléčí samo. A chce tento stav věcí změnit. Nevzdává se, bouří se. Ví co chce a ukazuje to činy. A konečně: Má naději, že se něco přece jen stane.

Když jí tedy Ježíš řekne "Tvá víra tě zachránila", odpovídá na její čin. Protože v textu žena nic (přímo) neřekla, interpretuje tato věta její čin. Její jednání jako celek přijal Ježíš jako akt víry.

K čemu nám je dneska portrét této ženy dobrý? Netřeba jej číst doslovně jako návod pro všechny, kdo trpí nevyléčitelnou nemocí: aby se proti ní vzbouřili, a budou uzdraveni. Chceme-li v textu najít podnět pro sebe, pro své jednání, nestačí jej pouze obtisknout do současnosti. "Naučení" není v jen v ději příběhu, naučením

je samo vyprávění jakožto celek.

Text nabízí mnohem víc než jen příběh o uzdravení. Svědčí totiž o pravém setkání Ježíše s tou ženou, o setkání, které ji zachrání a rovněž uzdraví. K oné záchraně, k uzdravení přispěla spolu s Ježíšem i ona, Však to říká Ježíšovo slovo: tvá víra tě zachránila.

Často si klademe otázku, co je vlastně víra. Příběh této ženy nabízí odpověď. Její čin vyjadřuje celou její osobnost a můžeme se domnívat, že jí Ježíš pověděl

13

tvá víra tě zachránila spíš proto jaká je, než proto co udělala. A text nám dovolí, abychom si i představili, jaká je. Už jsme řekli, že není pošetilá. Chce změnit neúnosné trápení a dává to najevo. Nevzdává se, bouří se, protože - má naději.

Příběh o setkání nemocné ženy s Ježíšem pomáhá porozumět, jaký je čin víry: jít vstříc setkání s Ježíšem. S rozmyslem, s přáním změnit nepříznivý úděl, s odhodláním vzepřít se mu, v čistotě a s nadějí.

Liturgické období

[Advent](#)

edice

1

[stáhnout PDF](#)